

TOPONÍMIA DELS POBLES VALENCIANS

LA SALZADELLA

EL BAIX MAESTRAT

ACADÈ
MIAVA
LENCI
ANADE
LALLE
NGUA

AJUNTAMENT DE
LA SALZADELLA

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA

SECCIÓ D'ONOMÀSTICA

COORDINACIÓ I GESTIÓ
Unitat de Recursos Tecnicolingüístics

RECULL I TEXT
Maria Teresa Àlvaro Martí

DISSENY
Vicent Almar

MAQUETACIÓ I GRAFISME
Guillermo Tomás Lull

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Col·lecció: Onomàstica i Toponímia
Sèrie: Toponímia dels Pobles Valencians
la Salzadella, 100

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Av. de la Constitució, 284
46019 València
Tel.: 96 387 40 23
Adreça electrònica: avl@gva.es

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de la Salzadella

ISBN: 84-482-4455-9
Depòsit legal: V-4355-2006
Impressió: Gràfiques Vimar, SL

www.avl.gva.es

LA SALZADELLA

La Salzadella està situada sobre terreny elevat, en la falda occidental de les Talaies d'Alcalà. El terme municipal té una superfície de 49,90 km² i una altitud de 339 metres sobre el nivell del mar. Pertany a la comarca del Baix Maestrat i limita, al sud, amb les Coves de Vinromà; a l'est, amb Alcalà de Xivert, Santa Magdalena de Polpís i Cervera del Maestrat; a l'oest, amb Tírig; al nord-est, amb Sant Mateu, i al nord, marcat pel molló de Cinc Termes, amb Sant Mateu, Xert, Catí i Tírig. Actualment té 788 habitants, anomenats *salzadellans*.

El terme de la Salzadella està drenat per diversos barrancs, afluents del riu de les Coves. L'agricultura té una gran importància en l'economia de la població, concretament el conreu de l'ametler i, sobretot, el de la cirera. És per això que com a plat típic de la població destaquen les *cireres en aiguardent*, així com també l'oli d'oliva verge, l'olla o els pastissos de Sant Blai. La ramaderia ovina, en canvi, ha anat perdent importància, mentres que comencen a tindre'n cada vegada més les granges de porcs.

Encara que s'han trobat restes dels ibers en el terme, la població és d'origen àrab. Després de la conquesta cristiana, Balasc d'Alagó va atorgar carta pobla a la *Zalzadella* el 1238. A la seua mort passà a pertànyer a l'Orde de Calatrava l'any 1245. Posteriorment passà a mans de l'Orde del Temple i, finalment, des del 1319, a la de Montesa. En l'edat mitjana va tenir una puixant activitat ramadera i un intens comerç d'exportació de llana.

Originàriament la població estava rodejada de muralles, que van desaparèixer progressivament com a conseqüència del creixement urbà, tot i que encara se'n poden apreciar diferents restes en la part més antiga; destaca el portal del carrer de la Concepció, anomenat *el Portalet*, que era l'accés a l'antiga Salzadella.

L'església parroquial, consagrada a la Immaculada, fou edificada en el segle XIV; durant la Guerra Civil fou destruïda i es va reconstruir en els anys quaranta. Es conserva un important tresor format per diversos calzes del segle XV i una creu processional menor, formada per 24 peces de cristall de roca valencià finament tallat. Altres llocs d'interès a la Salzadella són: l'ermita de Sant Josep (s. XIV), l'ermita de Santa Bàrbara (s. XVII), el peiró del Camí del Cementeri (s. XV) i, com a paratge natural, la font i menjador a l'aire lliure de Sant Albert.

Pel que fa a les festivitats més importants de la població destaquen les festes patronals dedicades a Sant Blai, que se celebren en el mes de febrer; el dilluns de Pasqua, dia en què se celebra la romeria de Sant Josep, i la Mare de Déu d'Agost.

ELEMENTS FÍSICS I POBLAMENT

Orografia

Coll de les Mesquites
Coll del Moro
Cova del Moro
Cova del Polit
la Garrofera
la Mola
la Solana
les Talaies d'Alcalà

lo Tormo
los Flarets
Roca dels Ermitans
Serra de la Valldàngel
Serra de Petrers
Serreta Mitjana
Tossal d'en Canes

Hidrografia natural

Barranc d'en Carro
Barranc d'en Fioles
Barranc de Calaf
Barranc de Cara-sant
Barranc de la Casa
Barranc de la Coma Cabrera
Barranc de la Cova
Barranc de la Font d'en Seguer
Barranc de la Font del Bosc
Barranc de la Piguera
Barranc de la Ratlla

Barranc de les Bassetes
Barranc de les Socarrades
Barranc de les Sorts
Barranc del Forat
Barranc del Mas d'Ametla
Barranc del Mas d'en Runa
Barranc Fondo
Font de la Siurana
Font del Bosc
la Seniassa
Riu de les Coves (o de Segarra)

Hidrografia artificial

Bassa de l'Assagador
Bassa del Mas d'en Guasch
Depòsit de l'Aigua
Pou d'en Tafarra

Pou de les Rambles
Pou de Sant Albert
Pou del Mas d'en Guasch
Séquia Grossa

Poblament

Casa de la Siurana
Casa del Pla

Casetes d'Ortells
Corral de Baix

Corral de l'Apotecari
Corral de la Cova Riba
Corral de la Porrona
Corral de la Serreta Mitjana
Corral de Marçal
Corral de Pedro
Corral del Bordà
Corral del Pelat
Corral del Pla
Corral Nou
la Salzadella
la Siurana
Mas d'en Guasch

Mas d'en Segarra
Mas de Burra
Mas de l'Andalus de Baix
Mas de l'Andalus de Dalt
Mas de la Cosma
Mas de la Guapa
Mas de la Teuleria
Mas de Miquel
Mas de Nàsio
Mas del Batle
Mas del Gat
Mas del Rei
Molí de Matutano

PRESENCIA HUMANA

Partides i paratges

Benijous
el Barranc d'en Fioles
el Bassot
el Bordà
el Bovalar
el Cap de les Llacunes
el Carreró de la Canal
el Collet de Fideli
el Corral de Dalt
el Mas d'en Guasch
el Mas d'en Rafel
el Mas d'en Segarra
el Mas de Calaf
el Moro
el Pla de la Cogullada
el Pla del Sec
el Pollarong
el Pont
el Quarto
els Carrascals
els Freginals
els Masetes

els Mitjans
els Plans
els Quatre Camins
els Reguers
els Rius
els Vilarets
l'Artiga
la Cosma
la Figuera del Gall Negre
la Garrofera
la Siurana
la Sort
la Tancada
la Teuleria
la Tiboia
la Vinya Gran
les Argiles
les Bassetes
les Conteres
les Conteretes
les Foies
les Hortes

les Jaqueses
les Llacunes
les Marrades
les Quatremitjanes
les Rambles
les Rumbaldes

les Serrancanes
les Socarrades
les Sorts
lo Valencià
Pinar de la Ranxera

Vies de comunicació

Assagador Real
Camí de la Font Vella
Camí de la Quatremitjana
Camí de la Siurana
Camí de la Teuleria
Camí de les Estelades
Camí de les Hortes
Camí de les Jaqueses
Camí de les Llargueres
Camí de les Roquetes
Camí de les Socarrades
Camí de Sant Albert
Camí de Santa Bàrbera

Camí del Corral Nou
Camí del Mas de l'Andalús
Camí dels Carrascals
Camí dels Subiràs
Carretera de Tírig
Carretera de la Salzadella a Tírig
Carretera de les Coves de Vinromà
Carretera de Sant Mateu
Pont de Maciano
Pontet de la Font Vella
Pontet de la Piquera
Pontet del Valencià

Altres llocs d'interés

Cementeri
Ermita de Sant Josep
Ermita de Santa Bàrbera
Font i Menjador de Sant Albert
Molí d'Enriqueta

Molló de Cinc Termes
Molló de la Givida
Molló de les Serrancanes
Pedra de les Lletres
Peiró del Camí del Cementeri

Elements físics i poblament

TERME DE CATÍ

TERME DE XERT

TERME DE SANT MATEU

TERME DE TÍRIG

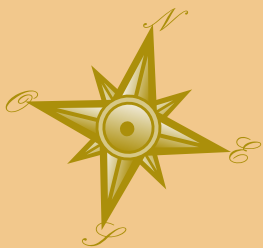
TERME DE CERVERA DEL MAESTRAT

TERME DE LES COVES DE VINROMÀ

TERME DE SANTA MAGDALENA DE POLPÍS

TERME D'ALCALÀ DE XIVERT

- Capital de municipi
- Riu
- Rambla, barranc
- Séquia
- Carretera
- Muntanya
- Pic, roca
- Pou, depòsit
- Bassa, aiguamoll
- Casa, mas, corral
- Cova
- Font
- Penya-segat
- SERRETA**
- SERRA**

Presència humana

TERME DE CATÍ

TERME DE XERT

- Capital de municipi
- Riu
- Rambla, barranc
- Camí, assagador
- Carretera
- Pont
- Molí
- Resta arqueològica
- Ermita
- Cementeri
- Molló
- Berenador
- Partida
- Creu

TERME DE SANT MATEU

TERME DE TÍRIG

Carretera de la Salzadella a Tírig

TERME DE MAESTRAT
CERVENA DEL MAESTRAT

TERME DE LES COVES DE VINROMÀ

TERME DE SANTA MAGDALENA DE POLPÍS

TERME D'ALCALÀ DE XIVERT

